

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Puolustusvoimien virka-avusta poliisille ja eräksi muiksi virka-apua koskeviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Puolustusvoimien virka-avusta poliisille ja eräksi muiksi virka-apua koskeviksi laeiksi (HE 106/2021 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 3/2022 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 7/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Heidi Aliranta, sisäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Anne Ihanus, sisäministeriö
- rajavalvonta- ja valmiusyksikön päällikkö, everstiluutnantti Jussi Napola, sisäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jenni Herrala, puolustusministeriö
- vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- yksikön päällikkö, hallitusneuvos Arno Liukko, valtioneuvoston kanslia
- lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilä, oikeusministeriö
- valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti, Oikeuskanslerinvirasto
- poliisitarkastaja Vesa Pihajoki, Poliisihallitus
- sotilaslakimies Marika Järvenpää, Pääesikunta

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- keskusrikopoliisi
- suojelupoliisi
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille. Samalla esitetään kumottavaksi voimassa oleva samanniminen laki. Rajavartiolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että virka-apua koskeva sääntely vastaisi ehdotettavan uuden lain sääntelyä. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia, puolustusvoimista annettua lakia ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia.

Ehdotettu uusi laki sisältäisi nykyistä täsmällisemmät säännökset virka-avun antamisen edellytyksistä ja virka-apua koskevasta päätöksenteosta. Laissa säädettäisiin myös virka-apupäätöksen toimeenpanosta sekä poliisiin ja Puolustusvoimien toimintojen yhteensovittamisesta virka-aputilanteessa. Ehdotetussa sääntelyssä olisi kyse poliisille kuuluvien tehtävien suorittamisesta poliisijohtoisesti.

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja ajantasaistaa virka-apua koskeva sääntely vastaamaan nykyisen turvallisuusympäristön muuttuneita vaatimuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2022 alussa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Uudistuksen lähtökohdat

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille (jäljempänä virka-apulaki, 1. lakiehdotus), jolla kumotaan nykyinen samanniminen laki (781/1980). Lisäksi rajavartiolakia (578/2005) ehdotetaan muutettavaksi niin, että virka-apua koskeva sääntely vastaa ehdotettavan uuden lain sääntelyä (2. lakiehdotus). Samalla tehtäisiin poliisilakiin (872/2011), puolustusvoimista annettuun lakiin (551/2007) ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin (556/2007) tarvittavat muutokset (3.—5. lakiehdotukset).

Nykyinen virka-apulaki on tullut voimaan vuonna 1981, ja sitä on muutettu useita kertoja. Lakia on muutettu viimeksi merkittävästi vuonna 2005 voimaan tulleella lailla (522/2005), jolloin on mahdollistettu sotilaallisten voimakeinojen käyttöä edellyttävän virka-avun antaminen tiettyjen vakavampien terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi. Rajavartiolakiin on lisätty säännökset sotilaallisia voimakeinoja sisältävästä virka-avusta poliisille vuonna 2014 voimaan tulleella lailla (749/2014).

Nykyisen virka-apulain ja rajavartiolain virka-apusäännösten perusrakennetta on pidetty toimivana ja sen on katsottu vastaavan hyvin rutiiniluonteisten virka-aputilanteiden hoitamiseen. Voimassa oleva lainsäädäntö ei kuitenkaan ota ajantasaisella tavalla huomioon poliisin virka-aputehtävän ennalta estävyyteen pyrkivää menettelytapaa, etenkin kun kyseessä ovat vaativat tilanteet muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Nykyinen virka-apulaki ei sisällä valmistautumista ja va-

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

rautumista koskevia säännöksiä, minkä varaan kuitenkin käytännön viranomaistoiminta pitkälti rakentuu. Virka-apulaki on muodostunut myös vaikeaselkoiseksi ja osin pirstaleiseksikin siihen tehtyjen muutosten vuoksi.

Hallintovaliokunta pitää lainsäädännön uudistamista kokonaisuutena arvioiden välttämättömänä. Ehdotetulla uudistuksella kehitetään ja ajantasaisesti turvallisuuksiviranomaisten välistä virka-apua koskevaa lainsäädäntöä vastaamaan nykyistä paremmin poliisin toiminnallisia tarpeita. Tavoitteena on parantaa poliisin kykyä ennakolta varautua sekä toisaalta välittömästi puuttua uhkiiin ja rikoksiin. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa nykyistä paremmin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen erityisosaamisen ja -kaluston hyödyntäminen erilaisissa virka-aputilanteissa, erityisesti terrorismintorjunnassa.

Virka-avun peruslähtökohtiin ei esitetä muutoksia, mitä valiokunta pitää perusteltuna. Virka-apulainsäädännöllä ei luoda uusia toimivaltuuksia eikä muuteta viranomaisten keskinäisiä johtosuhteita. Ehdotetussa virka-apusääntelyssä on kysymys poliisin toiminnasta ja sille kuuluvien tehtävien suorittamisesta poliisijohtoisesti siten, että poliisilla on laissa säädetyissä tilanteissa ja lailla säädetyillä edellytyksillä mahdollisuus käyttää tehtävässään Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöä ja välineistöä, mukaan lukien voimakeinoja. Virka-apua käytetään yksittäisissä tilanteissa, joissa poliisin omat resurssit ovat riittämättömät tai tehtävän suorittaminen edellyttää Puolustusvoimien erityishenkilöstöä tai -välineistöä. Virka-avulla ei ole tarkoitus korvata virka-apua pyytävän viranomaisen resurssien yleistä riittämättömyyttä.

Ehdotettua virka-apulakia sovelletaan sekä niin sanottuihin tavanomaisiin virka-aputehtäviin että poikkeuksellisempia tilanteita koskeviin virka-aputehtäviin (vaativa virka-apu). Lakiehdotus sisältää säännökset virka-avun sisällöstä, edellytyksistä ja päätöksentekomenettelystä. Tavanomaiseen virka-apuun ei ehdoteta olennaisia muutoksia. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä virka-avun antamisen edellytyksiin kirjattua säännöstä siitä, että Puolustusvoimien antama virka-apu ei saa vaarantaa Puolustusvoimien ensisijaista lakisääteistä tehtävää, Suomen sotilaallista puolustamista.

Rajavartiolakiin ehdotetaan tehtäväksi virka-apulakia vastaavat muutokset siltä osin kuin kyse on vaativan virka-avun antamisesta poliisille. Rajavartiolaitoksen poliisille antamaan virka-apuun liittyvistä alueellisista rajoituksista ehdotetaan luovuttavaksi vaativan virka-avun osalta. Muihin rajavartiolain virka-apu- tai toimivaltuussäännöksiin ei ehdoteta muutoksia lukuun ottamatta uutta säännöstä virka-avusta esteen poistamiseksi.

Hallintovaliokunta on saanut esityksestä lausunnot puolustusvaliokunnalta (PuVL 7/2021 vp) ja perustuslakivaliokunnalta (PeVL 3/2022 vp) ja viittaa näiltä osin jäljempänä esitettyyn. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Virka-aputehtävät

Ehdotetun virka-apulain 2 §:n 2 momentissa säädetään tilanteista, joissa Puolustusvoimien on annettava poliisille virka-apua. Tyypillisiä virka-aputehtäviä ovat esimerkiksi sodanaikaisten räjähteiden raivaaminen, alueen eristäminen ja henkilöiden etsiminen.

Momentin 6 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi virka-avun antamisesta suuren tapahtuman tai yleisötilaisuuden suojaamiseksi. Nykyisessä virka-apulaissa ei ole säädetty nimenomaisesti tästä tehtävästä, mutta sen on käytännössä katsottu olevan mahdollista nykyisen lain puitteissa. Lainkohdan perustelujen mukaan yleisötilaisuudella tarkoitetaan kokoontumislain (530/1999) 2 §:n 3 momentissa määriteltyä yleisötilaisuutta. Yleisötilaisuuden tulee kuitenkin olla suuri. Kohdassa tarkoitettuna tapahtuman tai yleisötilaisuuden suuruutta arvioitaessa tulee osallistujamäärän lisäksi kiinnittää huomiota tapahtuman tai yleisötilaisuuden paikkaan, laajuuteen, mahdollisiin turvallisuusriskeihin ja niiden aiheuttamiin vaatimuksiin poliisitoiminnan ja sitä kautta virka-avun mi-toittamiselle.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että tehtävästä säädetään laissa. Kohdan tarkoittamat tapahtumat ovat myös linjassa rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajat ylittävän rikollisuuden ja laittoman muuttoliikkeen torjumiseksi tehdyn niin sanotun Prümin sopimuksessa (SopS 53 ja 54/2007) ja rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi tehdyn neuvoston päätöksessä 2008/615/YOS (Prümpäätös) tarkoitettujen suurtapahtumien määritelmän kanssa. Sopimuksessa tarkoitettuja tapahtumia ovat muun muassa rajat ylittäviä ulottuvuuksia omaavat tapahtumat, kuten merkittävät EU-kokoukset sekä kansainväliset urheilutapahtumat.

Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että 6 kohdan perusteella on mahdollista tarvittaessa suojata myös suuriksi tapahtumiksi arvioitavia mielenosoituksia ja muita suuria väen kokoontumisia. Tällöin kyse on lähtökohtaisesti tilaisuuteen osallistuvien suojaamisesta mahdollisilta ulkoisilta uhilta eikä virka-apuna toteutettavien toimenpiteiden kohdistamisesta osallistujiin. Virka-avulla ei siis voida puuttua perusoikeutena säädetyn kokoontumisvapauden käyttöön sinänsä. Valiokunta toteaa, että tilanteessa, jossa mielenosoitusta uhkaa esimerkiksi vastamielenosoitus, voi olla riski siitä, että tilanne eskaloituu väkivaltaiseksi mellakaksi. Tällöinkin poliisi hoitaa mielenosoituksiin liittyvät tehtävät lähtökohtaisesti omilla resursseillaan. Virka-apua voidaan tarvita esimerkiksi mielenosoitusten erottamiseen toisistaan ajoneuvojen tai rakenteiden avulla.

Lähtökohtaisesti 6 kohdassa tarkoitettu virka-apu on 5 §:ssä tarkoitettua tavanomaista virka-apua, esimerkiksi autojen ja muiden esineiden kalustolainaa katujen sulkemisten välineenä. Suuren tapahtumien ja yleisötilaisuuksien turvallisuuden varmistamiseksi on mahdollista varautua myös pyytämällä 4 §:ssä tarkoitettua varautumista, mikäli siinä säädetyt edellytykset varautumiselle ovat olemassa. Suojaaminen pitää sisällään tapahtumaturvallisuuteen liittyviä tukitehtäviä, kuten järjestyksenvalvontaa, neuvontaa sekä opastusta. Tämän lisäksi se sisältää muissa kohdissa mainitut liikenteenohjaustehtävät, henkilön tai esineen suojaamisen sekä mahdolliset eristämistoimenpiteet.

Hallintovaliokunta pitää ehdotettua 6 kohtaa perusteltuna. Valiokunnan mielestä myös tässä yhteydessä käytetyt käsitteistöt ovat tarkoituksenmukaisia, koska ne kuvaavat paremmin sitä toi-

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

minnallista tilannetta ja tarvetta, jotka säännöksellä pyritään turvaamaan. Valiokunta katsoo, että 6 kohdassa tarkoitettujen virka-aputehtävien soveltamista ei ole perusteltua kytkeä esimerkiksi kokoontumislaisissa käytettyihin käsitteisiin.

Momentin 10 kohdan mukaan virka-apua on annettava myös muuhun 1—7 kohdassa tarkoitettuun tehtävään rinnastuvan poliisille kuuluvan tehtävän hoitamiseksi. Lainkohdan perusteluissa tehdään esimerkein selkoa mahdollisista 10 kohdan soveltamistilanteista. Kohdassa tarkoitettulla virka-avulla ei perustelujen mukaan lisäksi ole tarkoitus ulottaa virka-avun antamisen perusteita laajemmalle kuin mitä virka-avusta poliisille ehdotetaan muuten säädettäväksi, eikä sillä ole tarkoitus laajentaa virka-avun käyttömahdollisuutta kaikkiin poliisille kuuluviin tehtäviin.

Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotuksen perustelumaininnoista huolimatta sääntely 2 §:n 2 momentin 10 kohdassa muodostuu huomattavan väljäksi. Sääntely on tältä osin ongelmallista perustuslain 2 §:n 3 momentin sen säännöksen kannalta, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Sääntelyä 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin 10 kohdassa tulee täsmentää merkittävästi tai se tulee poistaa laista. Tällainen muutos on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta hallintovaliokunta ehdottaa, että mainittua 10 kohtaa täsmennetään yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla.

Vaativan virka-avun edellytykset

Hallintovaliokunta toteaa aluksi, että ehdotetun virka-apulain mukaisessa voimakeinojen käyttöä sisältävässä virka-avussa on ensisijaisesti kysymys muusta kuin vaativasta virka-avusta. Vaativaa virka-apua koskevat säännökset sisältyvät ehdotetun virka-apulain 8—10 §:iin ja rajavartiolain 77 a—h §:iin, jotka on tarkoitettu sovellettaviksi vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa tarkoin säädettyjen edellytysten vallitessa laissa yksilöityjen rikosten estämiseksi tai keskeyttämiseksi. Ehdotuksen mukaan vaativa virka-apu voi sisältää sotilaan voimankäyttövälineiden ja henkilökohtaisen aseistuksen lisäksi sitä voimakkaampaa poliisitehtävän suorittamiseksi soveltuva aseistusta. Sotilaan henkilökohtainen aseistus määritellään virka-apulain 5 §:n 1 momentissa. Rajaturvallisuustehtävien suorittamiseksi hyväksytystä aseistuksesta säädetään rajavartiolain 84 §:ssä.

Sääntely vaativasta virka-avusta muistuttaa pitkälti nykyisen virka-apulain 4 ja 4 a §:n sääntelyä Puolustusvoimien voimakeinojen käyttöä edellyttävästä virka-avusta. Perustuslakivaliokunta on voimassa olevaa sääntelyä arvioidessaan todennut, että sotilaallisten voimakeinojen käytöllä voidaan puuttua useisiin perusoikeuksiin, kuten henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja omaisuuden suojaan. Ääritapauksessa tällaisten voimakeinojen käytöllä voidaan vaarantaa niiden kohteena olevien oikeus elämään. Sotilaallisten voimakeinojen käytön vaikutukset voivat lisäksi ulottua muidenkin henkilöiden kuin rikoksesta epäiltyjen perusoikeuksiin. Sääntelyä on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta. Sääntely on merkityksellistä myös perustuslain 2 §:n 3 momentin näkökulmasta (PeVL 10/2005 vp, s. 2/I).

Nykyisen virka-apulain 4 § koskee virka-apua eräiden terrorismirikosten estämiseksi tai keskeyttämiseksi. Terrorismissa on kysymys yhteiskunnan perustoimintoja, oikeusjärjestystä sekä ihmis-

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

ten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavasta rikollisuudesta, jonka estämiselle ja keskeyttämiselle on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta hyväksyttävät ja hyvin painavat perusteet. Toiminnan poikkeuksellisen vakava luonne on otettava huomioon myös arvioitaessa sitä vastaan käytettävien keinojen oikeasuhtaisuutta (ks. esim. PeVL 34/2021 vp, kappale 3 ja siinä mainitut lausunnot). Terrorististen tekojen laatu voi ääritapauksissa puoltaa poikkeuksellisten voimakeinojen käyttämistä (PeVL 10/2005 vp, s. 2/I).

Arvioidessaan sotilaallisten voimakeinojen käyttöä virka-apua annettaessa perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, että torjuttava vaara uhkaa nimenomaan henkeä tai terveyttä, sekä siihen, että henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran on lisäksi oltava asteeltaan vakavaa. Tuolloin ehdotetun sääntelyn edellytyksiin kuului myös, että vaaran oli oltava paitsi konkreettista myös kohta päätä eli välittömästi uhkaavaa sekä yleistä eli kohdistua suureen ihmismäärään. Voimakeinojen käytön oli lisäksi oltava välttämätöntä vaaran torjumiseksi (PeVL 23/2005 vp, s. 3/II).

Edellytyksenä vaativan virka-apun antamiselle on 1. lakiehdotuksen 8 §:n mukaan, että vaativan virka-apun voidaan tilanteesta, tapahtumasta tai tilaisuudesta tehtyjen havaintojen tai siitä muutoin saatujen yksilöityjen tietojen perusteella olettaa olevan välttämätöntä suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantavan, lainkohdassa tarkemmin määritellyn rikoksen estämiseksi ja keskeyttämiseksi. Erona nykyiseen sääntelyyn on siten yhtäältä se, ettei sääntelyssä enää edellytetä vaaran välittömyyttä, ja toisaalta se, että vaativaa virka-apua voidaan ehdotuksen mukaan vastaisuudessa antaa myös muiden kuin terrorismirikosten estämiseen tai keskeyttämiseen.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että 1. lakiehdotuksen 8 §:n mukaiset edellytykset vaativalle virka-avulle muodostuvat kokonaisuutena arvioiden ongelmallisen väljiksi. Säännöksen ilmaisua vaativan virka-apun välttämättömyysarvioinnista ("voidaan... olettaa olevan välttämätöntä") tulee tiukentaa. Tällainen muutos on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Sama huomio koskee myös 2. lakiehdotuksen 77 a §:ää.

Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella vaativan virka-apun välttämättömyysarvioinnin ilmaisua tiukennettavaksi yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyin tavoin.

Hallintovaliokunnan käsityksen mukaan perustuslakivaliokunnan edellyttämä välttämättömyysarvioinnin ilmaisun tiukennus ei edellytä sitä, että vaativan virka-apun antamista koskeva päätös voitaisiin tehdä vasta, kun suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantava tilanne on välittömästi käsillä (ns. välittömyysedellytys).

Välittömyysedellytyksen on arvioitu olevan voimassa olevan sotilaallisia voimakeinoja koskevan virka-apusääntelyn yksi keskeisimmistä ongelmista sen käytännön soveltamisen näkökulmasta. Voimassa olevan virka-apulain päätöksentekoa koskevassa 4 a §:ssä pyynnön tekeminen on sidottu 4 §:ssä tarkoitettuun käsillä olevaan välittömään tilanteeseen. Vastaava koskee voimassa olevan rajavartiolain 77 a ja 77 b §:ää. Välittömyyttä koskeva edellytys merkitsee käytännössä suurta riskiä siitä, että virka-apupäätöstä ei ehditä toimeenpanna tilanteen edellyttämässä ajassa. Välittömyysedellytys myös tekee virka-apun antamisesta päättävästä tahosta eli valtio-

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

neuvoston yleisistunnosta, puolustusministeriöstä tai sisäministeriöstä lähestulkoon voimakeinojen käytöstä päättäjän ja vastuunkantajan yksilöiden oikeuksia voimakkaasti ja konkreettisesti koskevassa tilanteessa.

Hallintovaliokunta katsoo, että ehdotettu, nykyistä etupainotteisempi päätöksenteko mahdollistaa paremmat edellytykset päätöksentekoharkinnalle sekä osaltaan turvaa paremmin operaation toteutuksen hallitusti ja suunnitelman mukaisesti.

Lakiehdotusta kokonaisuutena tarkasteltaessa on huomattava, että välittömyysedellytys osana sotilaallisten voimakeinojen välttämättömyyden arviointia sisältyy säännöksiin, jotka koskevat poliisin päätöksentekoa voimakeinojen käyttämisestä operatiivisessa virka-aputilanteessa. Vaaran välittömyyttä koskevasta vaatimuksesta säädetään virka-apulain 14 §:ssä ja rajavartiolain 77 f §:ssä, joka koskee poliisin päätöksentekoa voimakeinojen käyttämisestä virka-aputilanteessa.

Vaativan virka-avun soveltaminen muiden kuin terrorismirikosten estämiseen

Poiketen voimassa olevan virka-apulain sääntelystä esityksessä ehdotetaan, että vaativaa virka-apua voidaan vakavien terrorismirikosten lisäksi päättää antaa myös eräiden muiden, terrorismirikoksiin vaikutuksiltaan rinnastuvien rikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi. Kyseeseen tulisivat erityisesti sellaiset vakavat henkeen tai terveyteen kohdistuvat rikokset, joiden osalta teon alkaessa tai kuluessa ei pystytä määrittelemään, onko tekijällä teolleen terroristista tarkoitusta. Esityksen säännöskohtaisten perustelujen mukaan erityyppisten joukkosurmien taustalla Suomessa on käytännössä lähes aina ollut motiivina jokin muu asia kuin terroristinen tarkoitus. Tällaisia tekoja voivat olla esimerkiksi joukkoampumistilanteet tai räjähteillä toteutetut joukkosurmat tai niiden yritykset. Myös mahdollisesti usean ihmisen hengelle ja terveydelle vaaraa aiheuttavien, vakavien kaappaus- tai panttivankitilanteiden motiivina voi usein olla jokin muu kuin terroristinen tarkoitus, esimerkiksi taloudellisen hyödyn tavoittelu.

Hallintovaliokunta pitää erittäin tärkeänä ja perusteltuna vaativan virka-avun soveltamismahdollisuutta myös muiden kuin terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi. Voimassa olevan sääntelyn yhtenä ongelmana on se, että virka-avun pyytäjä ja antamisesta päättävä joutuvat arvioimaan puutteellisin tiedoin, onko estettävän tai keskeytettävän teon taustalla terroristinen tarkoitus. Vakavan vaaratilanteen ollessa käynnissä on monesti mahdotonta saada selville motiiveja. Keskeistä on saada riittävän tehokkaasti estettyä tai keskeytettyä ihmisten hengen tai terveyden vakavasti vaarantava teko riippumatta tekijän motiiveista.

Vaativan virka-avun laajentamiselle koskemaan myös muiden kuin terrorismirikosten estämistä tai keskeyttämistä on perustuslakivaliokunnan mielestä esitetty hallituksen esityksessä hyväksyttäviiä perusteita. Myös muita kuin terrorismirikoksia koskee 8 §:ssä säädettäväksi ehdotettu edellytys suuren ihmismäärän hengen tai terveyden vakavasta vaarantumisesta. Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että säännöksen piiriin kuuluvien rikosten joukko on varsin laaja. Lausunnon mukaan hallintovaliokunnan on syytä vielä tarkastella sääntelyn soveltamisalaa siltä kannalta, että lueteltavien rikosten joukossa olisi vain sellaisia rikoksia, jotka voivat täyttää myös 8 §:n soveltamisen muut edellytykset. Sama huomio koskee myös 2. lakiehdotuksen 77 a §:ää.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Edellä olevan perusteella hallintovaliokunta ehdottaa yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevin tavoin, että vaativan virka-avun soveltamisalaa muiden kuin terrorismirikosten estämiseksi tarkennetaan ja rajataan säännösten yksilöimällä pykälässä sellaiset rikokset, joiden estämiseksi tai keskeyttämiseksi vaativa virka-apu voi olosuhteista ja rikoksen tekotavasta riippuen olla välttämätöntä.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että virka-apulain 8 §:n ja rajavartiolain 77 a §:n toimeenpanoa seurataan, onko niihin sisältyvä rikosnimikkeistö tarkoitukseen nähden kattava, ja katsoo, että sääntelyä on tarpeen mukaan täydennettävä.

Kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaaminen

Virka-apulain 9 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamisesta. Ehdotuksen mukaan vaativaa virka-apua voidaan antaa valtiovierailulla tai muulla virallisella vierailulla Suomessa olevien valtionpäämiesten, ministereiden ja hallitustenvälisten kansainvälisten järjestöjen ja Euroopan unionin korkea-arvoisten edustajien suojaamiseksi ja heidän vierailujensa turvaamiseksi. Edellytyksenä on, että henkilöön arvioidaan hänen vierailullaan kohdistuvan hänen asemansa, edustamansa valtion tai järjestön kansainvälisen aseman tai muun vastaavan syyn perusteella 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantavan rikoksen uhka, jonka estämiseksi tai keskeyttämiseksi virka-apu on välttämätöntä. Vastaava säännös sisältyy ehdotetun rajavartiolain 77 b §:ään.

Perustuslakivaliokunta toteaa säännösten olevan uusia ja sääntelyn erkaantuvan siitä lähtökohdasta, että vaativalla virka-avulla torjuttavan vaaran on oltava yleistä eli kohdistuttava suureen ihmismäärään (vrt. PeVL 23/2005 vp, s. 3/II).

Perustuslakivaliokunta toteaa myös, että vaativan virka-avun välttämättömyyttä koskeva arviointi kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamisessa poikkeaa jossakin määrin vaativaa virka-apua muuten koskevasta välttämättömyysarviointista. Valiokunnan mielestä edellytyksiä 1. lakiehdotuksen 9 §:ssä ja 2. lakiehdotuksen 77 b §:ssä on syytä tiukentaa esimerkiksi maininnalla siitä, että arvion rikoksen uhasta tulee olla perusteltu. Valiokunta korostaa lisäksi sääntelyn soveltamistilanteiden poikkeuksellisuutta.

Hallintovaliokunta toteaa, että sääntely on tarkoitettu sovellettavaksi poikkeuksellisissa tilanteissa. Valtaosa vierailuista kyetään hoitamaan poliisin omin resurssein tai tavanomaista virka-apua hyödyntämällä. Kansainvälistä erityissuojelua koskevien valtiovieraiden suojeleminen on eräänlainen erityiskysymys vaativan virka-avun soveltamisalalla. Sen taustalla vaikuttavat kansainväliset sopimukset, ja sääntely liittyy laajempaan kokonaisuuteen kuin valtion sisäiseen turvallisuuteen eli sillä on myös ulkopoliittista liityntää. Hallintovaliokunta katsoo, että säännöksen tarkoittamaa henkilöllistä kohderyhmää ei ole perusteltua supistaa siitäkään huolimatta, että säännöksen todennäköisimpänä soveltamistarpeena on pidetty lähinnä eräiden suurvaltojen valtionpäämiesten vierailuiden turvaaminen.

Hallintovaliokunta toteaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että sääntelyä on kuitenkin aiheellista uhkan arviointia koskevilta osin tiukentaa. Hallintovaliokunta viittaa yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyyn.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Vaativan virka-avun päätöksentekomenettely

Virka-avun päätöksentekoa koskevan pääsäännön mukaan valtioneuvosto päättää vaativasta virka-avusta. Jollei valtioneuvoston yleisistuntoa ole mahdollista saada riittävän nopeasti koolle, päätöksen tekee ministeriö. Ehdotus vastaa tältä osin asiallisesti pääosin voimassa olevaa sääntelyä.

Ehdotuksen mukaan vaativasta virka-avusta päättää kuitenkin laissa tarkemmin määritellyissä tilanteissa ministeriö ja kiiretapauksessa Pääesikunta tai Rajavartiolaitoksen esikunta. Tällöin kyse voi olla sellaisesta vaativasta virka-avusta, joka voi sisältää sotilaan henkilökohtaisen aseistuksen tai rajaturvallisuustehtävien suorittamiseksi hyväksytyyn Rajavartiolaitoksen aseistuksen lisäksi sellaista poliisin voimankäyttövälineitä voimakkaampaa aseistusta, jonka vaikutus on rajattavissa tarkasti yksilöityyn kohteeseen sivullisille ilmeistä vaaraa aiheuttamatta. Molemmissa tapauksissa asia tulee jälkikäteen esitellä valtioneuvoston yleisistunnolle, jolla on toimivalta päättää virka-avun jatkamisesta tai lopettamisesta.

Hallintovaliokunta pitää ehdotettua päätöksentekomenettelyä tärkeänä ja perusteltuna. Virka-aputilanteissa olennaista on oikea-aikaisuus. Ehdotetussa sääntelyssä on pyritty siihen, että päätös virka-avun antamisesta voitaisiin tehdä nykyistä aikaisemmassa vaiheessa, jotta virka-apu voitaisiin myös toimeenpanna tilanteen vaatimassa ajassa. Kiireellisessä tilanteessa on keskeistä, että päätöksenteon viiveet saadaan minimoitua riittävän nopean operatiivisen reagointikyvyn varmistamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että vaativaa virka-apua koskevassa päätöksenteossa erotetaan nykyistä selkeämmin päätöksenteon moniportaisuus eli päätös pyytää virka-apua, päätös virka-avun antamisesta sekä poliisin operaation johdossa tehtävä päätös käyttää voimakeinoja. Valiokunta korostaa, että sääntely ei muuta määräyksiä tai ohjeita poliisin sisäisistä johtosuhteista. Puolustusvaliokunta toteaa lausunnossaan pitävänsä ehdotettua uutta sääntelyä hyvänä.

Perustuslakivaliokunta toteaa suhtautuneensa kielteisesti siihen, että Puolustusvoimien voimakeinojen käyttöä edellyttävästä virka-avusta voitaisiin päättää poliisiviranomaisen ja Pääesikunnan välisessä menettelyssä. Valiokunnan mukaan kiiretilanteisiin liittyvistä ymmärrettävistä näkökohdista huolimatta on valtiosääntöoikeuden kannalta tärkeää, että poikkeukselliseksi tarkoitettu päätös poliisin turvautumisesta Puolustusvoimien voimankäyttöapuun tehdään myös kiiretilanteessa eduskunnalle vastuunalaisen ministerin johtamassa ministeriössä (PeVL 23/2005 vp, s. 5/II).

Nyt ehdotetusta sääntelystä perustuslakivaliokunta toteaa, että se pitää edelleen valtiosääntöoikeudellisesti perusteltuna, että päätöksentekijänä olisi pääsääntöisesti valtioneuvoston yleisistunto ja ettei päätöksentekoa vaativasta virka-avusta edes kiiretilanteissa osoitettaisi alemmas kuin ministeriötasolle. Nyt ehdotetun sääntelyn merkitystä kuitenkin rajaavat yhtäältä käytettävissä olevan virka-avun sisältö ja toisaalta edellytys tilanteen poikkeuksellisesta kiireellisyydestä viranomaisen ollessa päätöksentekijä. Lisäksi ministeriön on 1. lakiehdotuksen 10 §:n ja 2. lakiehdotuksen 77 c §:n mukaan viipymättä esiteltävä ministeriössä tai viranomaisessa päätettyä vaativaa virka-apua koskeva asia valtioneuvostolle, joka voi päättää yleisistunnossa vaativan virka-avun jatkamisesta tai lopettamisesta. Perustuslakivaliokunnan mukaan nyt ehdotettu sääntely ei muodostu perustuslain kannalta ongelmalliseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Virka-avun edellytysten olemassaolon seuranta

Hallituksen esityksessä ehdotetun virka-apulain 12 §:n 4 momentin mukaan poliisin on seurattava virka-avun antamisen edellytysten olemassaoloa. Edellytysten lakattua poliisin on viipymättä määrättävä virka-avun antaminen keskeytettäväksi tai lopetettavaksi.

Hallintovaliokunta toteaa, että 12 §:n 4 momentissa ehdotettu sääntely liittyy osittain siihen, että tavanomaisen tai vaativan virka-avun antamista koskevan päätöksen voimassaolon enimmäiskeskeä ei ole tarkoituksenmukaista rajoittaa laissa esimerkiksi tiettyyn vuorokausimäärään, vaan voimassaolo on sidottu virka-avun antamisen edellytysten voimassaoloon. Koska virka-avun antamisen edellytykset kytkeytyvät poliisin voimavarojen riittämättömyyteen yksittäisen poliisitehtävän hoitamisessa, on asianmukaista, että poliisi tilannetta johtavana viranomaisena on velvollinen seuraamaan edellytysten olemassaoloa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että poliisilla on määräysvalta todeta, milloin tilanne on edennyt sellaiseksi, että tarvetta eikä siten edellytyksiä virka-avulle enää ole.

Vaativan virka-avun osalta valtioneuvoston yleisistunnolla on virka-apulain 10 §:n 5 momentin ja rajavartiolain 77 c §:n 5 momentin mukaan mahdollisuus päättää jo aloitetun vaativan virka-avun jatkamisesta tai lopettamisesta. Valtioneuvoston päätös voi koskea ainoastaan jo aloitettua vaativaa virka-apua, mutta ei virka-apulain 7 §:n nojalla mahdollisesti tehtyä päätöstä tavanomaisen virka-avun antamisesta.

Valtioneuvoston yleisistunnon toimivalta keskeyttää jo aloitettu vaativa virka-apu kytkeytyä valtioneuvostolle annettuun jälkikontrollimahdollisuuteen. Sen sijaan virka-apulain 12 §:n 4 momentin säännös velvoittaa yleisesti poliisia seuraamaan virka-avun, mukaan lukien vaativan virka-avun, edellytysten eli tarpeen käsillä oloa ja toteamaan, milloin virka-avulle ei enää ole tarvetta. Myös vaativan virka-avun osalta on perusteltua, että sen jälkeen, kun valtioneuvoston yleisistunto on päättänyt ministeriössä, Pääesikunnassa tai Rajavartiolaitoksen esikunnassa tehdyn päätöksen nojalla aloitetun vaativan virka-avun jatkamisesta, poliisi seuraa vaativan virka-avun edellytysten olemassaoloa ja niiden lakattua määrää vaativan virka-avun toimeenpanon lopettamisesta.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksessä virka-avun jatkamisen lopettamisesta ja poliisin määräyksessä on kyse eri syistä johtuvasta virka-avun lopettamisesta. Poliisin määräys merkitsee käytännössä virka-avun toimeenpanon lopettamista tarpeen lakattua. Valtioneuvoston päätös puolestaan kytkeytyy niin sanotun parlamentaarisen vastuukatteen toteuttamiseen ja siihen, että valtioneuvoston yleisistunnolla on mahdollisuus jälkikäteen arvioida vaativan virka-avun edellytyksiä toisin kuin asiasta päättänyt ministeriö tai keskusvirasto.

Hallintovaliokunta katsoo, että virka-apulain 12 §:n 4 momentin sääntelyä on edellä todetut seikat huomioon ottaen tarpeen selkeyttää. Vastaavasti on tarpeen selkeyttää myös rajavartiolain 77 e §:n 4 momenttia. Valiokunta viittaa yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyyn.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Varautuminen vaativan virka-avun antamiseen

Virka-apulain 4 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi suunnittelusta ja varautumisesta virka-aputehtävissä. Säännös velvoittaa poliisia ja Puolustusvoimia yhteiseen suunnitteluun ja muihin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan virka-aputehtävien asianmukainen hoitaminen. Ehdotetun pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta varautua ennakkollisesti vaativan virka-avun antamiseen. Sääntely mahdollistaa virka-apuosaston sekä kaluston ja välineistön liikuttelun jo ennen vaativaa virka-apua koskevan valtioneuvoston päätöksen tekemistä. Vastaava sääntely sisältyy myös ehdotetun rajavartiolain 77 h §:ään.

Hallintovaliokunta pitää perusteltuna, että lainsäädännössä jo etukäteen varaudutaan ajantasaisesti tilanteisiin, joissa saatetaan tarvita Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen suorituskykyä poliisin tilanteeseen nähden riittämättömien kalusto- tai muiden resurssien vuoksi. Tilanne ja vaativan virka-avun antamisen tarve voivat eskaloitua nopeasti, ja varautumista koskevilla toimenpiteillä voidaan olennaisesti edesauttaa mahdollisen tulevan vaativan virka-avun antamisen onnistunutta toteutumista. Varautumismahdollisuus lyhentää vaativan virka-avun toimeenpääntöön kuluva aikaa merkittävästi. Nykymenettely on perustunut yksinomaan poliisin ja Puolustusvoimien välillä muotoutuneeseen käytäntöön ja ohjeistukseen, sillä on katsottu, että Puolustusvoimien kaluston ja välineistön liikuttelu ei ole virka-apulain 4 ja 4 a §:ssä tarkoitettua voimankäyttöä eikä sillä uhkaamista. Hallintovaliokunta katsoo, että tällaisesta varautumisesta tulee kuitenkin olla laintasoinen säännös. Myös puolustusvaliokunta pitää varautumissäännöksen liisäämistä lakiin tarpeellisena.

Hallintovaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että varautumisesta päätetään operatiivisella tasolla, jossa on ajantasainen tilannekuva ja lakiin perustuva velvoite varautua riittävästi myös voimankäyttöön sekä vastuu operatiivisen tilanteen hoitamisesta. Ehdotukseen sisältyy myös säännös siitä, että ministeriöllä on mahdollisuus puuttua varautumiseen, mikäli siihen katsotaan olevan aiheutta. Tällä säännöksellä turvataan osaltaan ministeriön vastuuta hallinnon asianmukaisesta toiminnasta ja varmistetaan ministeriön mahdollisuus puuttua varautumiseen esimerkiksi silloin, jos varautuminen olisi tilanteeseen nähden ylimitoitettua. Säännös on kirjoitettu mahdollistavaan muotoon, eikä sitä ole tarkoitus tulkita siten, että varautumista koskeva päätös olisi automaattisesti voimassa niin kauan, kunnes ministeriö olisi päättänyt sen keskeyttämisestä.

Hallintovaliokunta katsoo, että ehdotettuun virka-apulain 4 §:n 2 momenttiin sisältyvä vaatimus siitä, että varautumisessa tulee ottaa huomioon tilanteesta tehty uhka-arvio, voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisuus ja kokonaisarvio tilanteesta, asettaa asianmukaiset edellytykset varautumista koskevan pyynnön ja siihen annettavan päätöksen harkinnalle. Säännös jo sanamuotonsa mukaan edellyttää, että tilanteesta, johon varautumista pyydetään, on tehty uhka-arvio. Varautumisen edellytyksenä on myös, että enintään sotilaan henkilökohtaista aseistuksen käyttöä sisältävän virka-avun voidaan olettaa olevan riittämätön tehtävän suorittamiseksi. Lisäksi on huomattava, että virka-aputehtävissä noudatettavat periaatteet soveltuvat myös vaativan virka-avun antamista koskevaan varautumiseen. Muun muassa suhteellisuusperiaate ja voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisuus merkitsevät käytännössä pidäkettä varautumisen kestolle ja mitoitukselle. Varautuminen on myös kallista ja sitoo viranomaisten resursseja, eikä ole tarkoituksenmukaista, että varautuminen toteutettaisiin määrällisesti tai kestollisesti ylimitoitettusti. Näistä syistä valiokunta ei pidä tarpeellisena, että varautumisen kestosta tai voimassaolosta säädettäisiin erikseen.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Laissa säädetty nimenomainen toimivalta siirtää kalustoa ennakolta korostaa poliisitoiminnan suunnitelmallisuutta. Kuten puolustusvaliokunta huomauttaa, varautumista koskeva päätös ei millään lailla sido vaativan virka-avun antamisesta päättämisestä vastaavan toimivaltaisen tahon harkintavaltaa. Varautumisella tarkoitetaan käytännön logistisia ja kaluston toimintakuntoiseksi saattavia toimia, kuten esimerkiksi ehdotetun lain 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua kevyemmän sotilaallisen aseistuksen siirtämistä virka-apupaikalle raskaan ajoneuvon pysäyttämisen varautumistoina. Varautumispäätös ei luo viranomaisille valtuutta kaluston käyttämiseen.

Hallintovaliokunta korostaa, että varautumistoimet suoritetaan mahdollisimman huomaamattomasti ja virka-avun luonne sekä paikalla oleva yleisö huomioiden. Tämä tarkoittaa sitä, että varautumiskalustoa ei tule ilman erityistä syytä siirtää, liikutella, säilyttää tai valmistella käyttökuntoon yleisölle näkyvästi tai näkyvällä paikalla. Tämä on omiaan ehkäisemään varautumisen mahdollista provokatiivista vaikutusta. Olennaisempaan valiokunta pitää kuitenkin varautumistointien mahdollisen näkyvyyden ennalta estävää vaikutusta.

Varautumista yksittäiseen vaativaan virka-aputehtävään voi pyytää Poliisihallitus. Hallintovaliokunta katsoo, että virka-apulain 4 §:n 2 momentin sääntelyä on varautumispyyntöä koskevilta osin tarpeen selkeyden vuoksi täsmentää. Valiokunta viittaa yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyyn.

Vahingonkorvaus

Ehdotetun virka-apulain 16 §:n 1 momentin mukaan virka-avun antamisen yhteydessä pakkotoimenpiteestä sivulliselle henkilölle aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen sekä Puolustusvoimille aiheutuneiden esinevahinkojen korvaamiseen valtion varoista sovelletaan, mitä poliisilain 8 luvussa säädetään valtion vahingonkorvausvastuusta. Ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan virka-apulain 9 a §:ää, joka on lisätty virka-apulakiin 1.7.1998 voimaan tulleella lailla (346/1998). Sittemmin pykälää on muutettu poliisilain kokonaisuudistuksen yhteydessä 1.1.2014 voimaan tulleella lailla (896/2011). Kyseessä on aineellisoikeudellinen viittaus poliisilain 8 lukuun.

Poliisilain 8 luvun 1 §:n mukaan sivulliselle henkilölle korvataan poliisin suorittamasta pakkotoimenpiteestä aiheutuneet henkilö- ja esinevahingot. Säännöksen perusteella määräytyvä valtion vahingonkorvausvastuu on lain esitöiden sekä jo aikaisemman soveltamiskäytännön perusteella tuottamuksesta riippumatonta. Säännös koskee muun muassa poliisilain mukaisten toimivaltuuksien käyttämisestä aiheutuneita vahinkoja. Poliisilain 8 luvun perusteella korvattavaksi voi tulla esimerkiksi esinevahinko, joka ulkopuoliselle on aiheutettu toteutettaessa sisäänpääsy 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa vaara- tai vahinkotilanteessa. Poliisilain 8 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan luvun säännökset eivät rajoita vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen vahingonkorvauslain (412/1974) tai muun lain nojalla.

Hallintovaliokunta toteaa, että virka-apua koskevassa sääntelyssä on kysymys poliisin toiminnasta ja sille kuuluvien tehtävien suorittamisesta poliisijohtoisesti poliisilain sekä muun sovellettavan lainsäädännön, kuten virka-apulain säännösten mukaisesti. Virka-apuosastoon kuuluvilla ei ole itsenäisiä poliisitehtäviin liittyviä toimivaltuuksia, mutta ehdotetun virka-apulain 13 §:ssä säädetään virka-apuosastoon kuuluvan oikeudesta suorittaa sellaisia virka-aputehtäviin liittyviä toimenpiteitä, jotka poliisimies tälle toimivaltansa rajoissa osoittaa. Pykälän 2 momentin mu-

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

kaan virka-aputehtävää suorittavalla ammattisotilaalla on oikeus poliisimiehen johdolla ja ohjauksessa sellaisten virka-aputehtävän suorittamiseksi tarpeellisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies hänet toimivaltansa nojalla valtuuttaa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille

2 §. Virka-avun edellytykset. Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen huomioon ottamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa pykälän 2 *momentin* 10 kohdan muuttamista siten, että siinä yksilöidään täsmällisesti ja tyhjentävästi perusteluissa esitetyt tavanomaiset ja tiedossa olevat soveltamistilanteet. Vastaavantuoppinen säännös sisältyy myös muun muassa poliisiin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) 10 §:ään. Mainittu 10 kohta kuuluu valiokunnan ehdottamassa muodossa seuraavasti: ”10) kaluston, välineistön, tilojen tai Puolustusvoimien asiantuntija-avun luovuttamiseksi tilapäisesti poliisiin käyttöön”.

4 §. Suunnittelu ja varautuminen virka-aputehtävissä. Pykälän 2 *momentin* mukaan Poliisihallitus voi pyytää yksittäiseen 8 §:ssä tarkoitettuun vaativaan virka-aputehtävään varautumiseksi Puolustusvoimia sijoittamaan ennalta välineistöä ja henkilöstöä virka-aputehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi tarvittavan valmiuden saavuttamiseksi, jos voidaan olettaa, että sotilaan henkilökohtaisen aseistuksen käyttöä sisältävä virka-apu ei ole riittävä tehtävän suorittamiseksi. Suunnittelussa ja varautumisessa on otettava huomioon tilanteesta tehty uhka-arvio, voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisuus ja kokonaisarvio tilanteesta.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että 2 *momentin* sääntelyä täydennetään lisäämällä siihen viittaus virka-apupyynnöä koskevien säännösten soveltamisesta soveltuvien osin varautumista koskevaan pyyntöön.

Virka-apupyynnöä koskevan 6 §:n mukaan virka-apupyynnö on yksilöitävä ja siitä on käytävä ilmi se, mihin tehtävään virka-apua pyydetään, tehtävän kiireellisyys, ajankohta ja arvioitu kesto, perusteltu arvio tehtävän asianmukaisen suorittamisen edellyttämästä henkilöstöstä ja välineistöstä sekä pyynnön perusteet. Pyyntö on lähtökohtaisesti tehtävä kirjallisesti.

Ilmaisu "soveltuvien osin" viittaa varautumispyynnön yhteydessä siihen, että myös varautumista vaativan virka-avun antamiseen koskeva pyyntö tehdään kirjallisesti ja pyynnössä yksilöidään tehtävä, johon varautumista pyydetään sekä sen ajankohta ja arvioitu kesto. On mahdollista, että tehtävään pyydetään tavanomaista virka-apua ja lisäksi varautumista vaativaan virka-apuun. Pyynnössä Poliisihallitus esittää oman arvionsa siitä henkilöstöstä ja välineistöstä, joka tarvitaan tehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi tarvittavan valmiuden saavuttamiseksi, mutta tämä arvio voi täsmentyä ja muuttua Puolustusvoimien kanssa käydyn yhteydenpidon jälkeen. Lisäksi Poliisihallituksen on tuotava esiin se, millä perusteella se olettaa, että tavanomainen virka-apu ei ole riittävä tehtävän suorittamiseksi. Pynnön perusteet liittyvät poliisiin tilanteesta tekemään tilannearvioon.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

8 §. Vaativa virka-apu. Hallintovaliokunta on käsitellyt vaativan virka-avun edellytyksiä koskevaa sääntelyä edellä yleisperusteluissa.

Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen huomioon ottamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälän *johdanto-osassa* vaativan virka-avun välttämättömyysarvioinnin ilmaisua ”voidaan... olettaa olevan” tiukennetaan muotoon ”on perusteltua olettaa”. Tämä korostaa sitä vaatimusta, että taustalla on oltava yksilöityjä, konkreettisia perusteita estettävän rikoksen uhasta ja vaativan virka-avun välttämättömyydestä rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa lisäksi, että vaativan virka-avun soveltamisalan laajennusta muiden kuin terrorismirikosten estämiseksi tarkennetaan ja rajataan säännöstasolla siten, että pykälän *2 kohdassa* yksilöidään sellaiset rikokset, joiden estämiseksi tai keskeyttämiseksi vaativa virka-apu voi olosuhteista ja rikoksen tekotavasta riippuen olla välttämätöntä. Tällaisia rikoksia olisivat tappo, murha, panttivangin ottaminen, tuhotyö, törkeä tuhotyö, törkeä terveyden vaarantaminen, ydinräjähderikos ja kaappaus silloin, kun ne vaarantavat vakavasti suuren ihmismäärän hengen tai terveyden ja kun ne voivat vaikutuksiltaan rinnastua pykälän *1 kohdassa* tarkoitettuihin terrorismirikoksiin. Virka-avun antamisen yleisenä edellytyksenä on, että virka-apu on tarpeellista tehtävän suorittamiseksi poliisin omien voimavarojen riittämättömyyden vuoksi. Poliisin voimavarat voivat olla riittämättömät esimerkiksi silloin, kun tehtävän suorittaminen edellyttää sellaisen erityisen välineistön tai kaluston käyttöä, jota poliisilla ei itsellään ole.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että *2 kohdan* osalta seurataan, onko siihen sisältyvä rikosnimikkeistö tarkoitukseen nähden kattava, ja katsoo, että sääntelyä on tarpeen mukaan täydennettävä.

9 §. Vaativa virka-apu kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamiseksi. Hallintovaliokunta on yleisperusteluissa yhtynyt perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamiseksi annettava vaativan virka-avun edellytyksiä on aiheellista tiukentaa. Tämän toteuttamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa säännöksen muuttamista siten, että kyseessä tulee olla säännöksessä tarkoitettun rikoksen perusteltu uhka.

10 §. Päätöksenteko vaativasta virka-avusta. Pykälän *7 momentissa* säädetään vaativan virka-avun antamista koskevan päätöksen voimassaolosta. Hallintovaliokunta pitää sääntelyn selkeyttämiseksi tarpeellisena, että säännöstä täsmennetään siten, että säännöksessä viitataan nimenomaan vaativan virka-avun antamista koskeviin edellytyksiin, jotta voimassaolon edellytykset eivät sekoittuisi tavanomaiseen virka-apuun.

12 §. Virka-aputehtävän johtaminen. Yleisperusteluissa todetuista syistä hallintovaliokunta pitää tarpeellisena, että pykälän *4 momenttia* selkeytetään. Säännöksessä tarkoitettu poliisin määräys merkitsee käytännössä virka-avun toimeenpanon lopettamista tarpeen lakattua. Valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista tämän mukaisesti.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

2. Laki rajavartiolain muuttamisesta

77 a §. Vaativa virka-apu poliisille. Hallintovaliokunta on käsitellyt vaativan virka-avun edellytyksiä koskevaa sääntelyä edellä yleisperusteluissa.

Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen huomioon ottamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälän 2 *momentin johdanto-osassa* vaativan virka-avun välttämättömyysarvioinnin ilmaisua ”voidaan... olettaa olevan” tiukennetaan muotoon ”on perusteltu olettaa”. Tämä korostaa sitä vaatimusta, että taustalla on oltava yksilöityjä, konkreettisia perusteita estettävän rikoksen uhasta ja vaativan virka-avun välttämättömyydestä rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta ehdottaa lisäksi, että vaativan virka-avun soveltamisalan laajennusta muiden kuin terrorismirikosten estämiseksi tarkennetaan ja rajataan säännöstasolla siten, että 2 *momentin 2 kohdassa* yksilöidään sellaiset rikokset, joiden estämiseksi tai keskeyttämiseksi vaativa virka-apu voi olosuhteista ja rikoksen tekotavasta riippuen olla välttämätöntä. Tällaisia rikoksia olisivat tappo, murha, panttivangin ottaminen, tuho työ, törkeä tuho työ, törkeä terveyden vaarantaminen, ydinräjähderikos ja kaappaus silloin kun ne vaarantavat vakavasti suuren ihmismäärän hengen tai terveyden ja kun ne voivat vaikutuksiltaan rinnastua pykälän 1 kohdassa tarkoitettuihin terrorismirikoksiin. Virka-avun antamisen yleisenä edellytyksenä on, että virka-apu on tarpeellista tehtävän suorittamiseksi poliisin omien voimavarojen riittämättömyyden vuoksi. Poliisin voimavarat voivat olla riittämättömät esimerkiksi silloin, kun tehtävän suorittaminen edellyttää sellaisen erityisen välineistön tai kaluston käyttöä, jota poliisilla ei itsellään ole.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että 2 kohdan osalta seurataan, onko siihen sisältyvä rikosnimikkeistö tarkoitukseen nähden kattava, ja katsoo, että sääntelyä on tarpeen mukaan täydennettävä.

77 b §. Vaativa virka-apu kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamiseksi. Hallintovaliokunta on yleisperusteluissa yhtynyt perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamiseksi annettava vaativan virka-avun edellytyksiä on aiheellista tiukentaa. Tämän toteuttamiseksi hallintovaliokunta ehdottaa säännöksen muuttamista siten, että kyseessä tulee olla säännöksessä tarkoitettujen rikosten perusteltu uhka.

77 c §. Päätöksenteko vaativasta virka-avusta. Pykälän 7 *momentissa* säädetään vaativan virka-avun antamista koskevan päätöksen voimassaolosta. Hallintovaliokunta pitää tarpeellisena, että säännöstä täsmennetään siten, että säännöksessä viitataan nimenomaan vaativan virka-avun antamista koskeviin edellytyksiin, jotta voimassaolon edellytykset eivät sekoittuisi tavanomaiseen virka-apuun.

77 e §. Vaativan virka-aputehtävän johtaminen. Yleisperusteluissa todetuista syistä hallintovaliokunta pitää tarpeellisena, että pykälän 4 *momenttia* selkeytetään. Säännöksessä tarkoitettu poliisin määräys merkitsee käytännössä virka-avun toimeenpanon lopettamista tarpeen lakattua. Valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista tämän mukaisesti.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 106/2021 vp sisältyvät 3.—5. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 106/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

Puolustusvoimien virka-avusta poliisille

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään poliisin oikeudesta saada Puolustusvoimilta virka-apua sekä virka-avun antamisen edellytyksistä ja päätöksentekomenettelystä.

Poliisin tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään poliisilaissa (872/2011).

Puolustusvoimien tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007).

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

2 §

Virka-avun edellytykset

Poliisilla on oikeus saada Puolustusvoimilta virka-apua vain, jos se on poliisin voimavarojen riittämättömyyden vuoksi tarpeellista poliisille laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi ja jos virka-avun antaminen voi tapahtua vaarantamatta Puolustusvoimille puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn tehtävän suorittamista.

Puolustusvoimien on annettava poliisille virka-apua:

- 1) henkilön etsimiseksi tai kiinni ottamiseksi;
- 2) paikan tai alueen eristämiseksi tai tutkimiseksi sekä paikkaan, alueelle, rakennukseen, tilaan tai kulkuneuvon pääsemiseksi;
- 3) liikenteen ohjaamiseksi;
- 4) henkilön tai omaisuuden tilapäiseksi suojaamiseksi;
- 5) räjähteen tunnistamiseksi tai siviiliräjähteen raivaamiseksi;
- 6) suuren tapahtuman tai yleisötilaisuuden suojaamiseksi;
- 7) kulkuneuvon, aluksen, ilma-aluksen tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai sen pysäyttämiseksi;
- 8) kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamiseksi;
- 9) ihmisten hengelle tai terveydelle vakavaa vaaraa aiheuttavan rikoksen estämiseksi ja keskeyttämiseksi; sekä
- 10) kaluston, välineistön, tilojen tai Puolustusvoimien asiantuntija-avun luovuttamiseksi tilapäisesti poliisin käyttöön.

Puolustusvoimien virka-apu voi sisältää voimakeinojen käyttöä siten kuin jäljempänä erikseen säädetään.

3 §

Virka-aputehtävissä noudatettavat periaatteet

Virka-aputehtävissä on noudatettava erityisesti seuraavia poliisilaissa säädettyjä periaatteita:

- 1) perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen;
- 2) suhteellisuusperiaate;
- 3) vähimmän haitan periaate;
- 4) tarkoitussidonnaisuuden periaate.

4 §

Suunnittelu ja varautuminen virka-aputehtävissä

Poliisin ja Puolustusvoimien tulee etukäteisvalmisteluin ja muihin tarvittavin toimenpitein varmistaa virka-aputehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja toimenpiteiden oikeasuhtaisuus. Poliisihallitus johtaa virka-aputehtävien suunnittelua ja varautumista yhteistyössä Pääesikunnan kanssa.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Poliisihallitus voi pyytää yksittäiseen 8 §:ssä tarkoitettuun vaativaan virka-aputehtävään varautumiseksi Puolustusvoimia sijoittamaan ennalta välineistöä ja henkilöstöä virka-aputehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi tarvittavan valmiuden saavuttamiseksi, jos voidaan olettaa, että sotilaan henkilökohtaisen aseistuksen käyttöä sisältävä virka-apu ei ole riittävä tehtävän suorittamiseksi. Suunnittelussa ja varautumisessa on otettava huomioon tilanteesta tehty uhka-arvio, voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisuus ja kokonaisarvio tilanteesta. Varautumista koskevaan pyyntöön sovelletaan soveltuvin osin mitä 6 §:ssä säädetään virka-apupyynnöstä.

Päätöksen 2 momentissa tarkoitettu varautumisesta tekee Pääesikunta. Varautumista koskevasta pyynnöstä ja päätöksestä on viipymättä ilmoitettava sisäministeriölle ja puolustusministeriölle. Puolustusministeriö voi sisäministeriötä kuultuaan tai sisäministeriön pyynnöstä päättää varautumisen keskeyttämisestä.

2 luku

Virka-apu ja sitä koskeva päätöksenteko

5 §

Virka-avun sisältö

Virka-apu sisältää Puolustusvoimien henkilöstön tai välineistön käyttöä. Jollei jäljempänä toisin säädetä, virka-apu voi lisäksi sisältää sotilaan voimankäyttövälineiden ja poliisitehtävän suorittamiseksi soveltuvien yksittäisen sotilaan kannettaviksi tarkoitettujen ampuma-aseiden, jotka eivät olennaisesti poikkea poliisin voimankäyttövälineistä ja joiden vaikutus on rajattavissa tarkasti yksilöityyn kohteeseen sivullisille ilmeistä vaaraa aiheuttamatta, käyttöä.

Sotilaan henkilökohtaisesta aseistuksesta virka-aputehtävissä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Virka-apupyyntö

Virka-apupyyntö on yksilöitävä ja siitä on käytävä ilmi:

- 1) mihin tehtävään virka-apua pyydetään;
- 2) tehtävän kiireellisyys, ajankohta ja arvioitu kesto;
- 3) perusteltu arvio tehtävän asianmukaisen suorittamisen edellyttämästä henkilöstöstä ja välineistöstä;
- 4) pyynnön perusteet.

Virka-apupyyntö on tehtävä kirjallisesti. Pyyntö voidaan tehdä suullisesti jos se on välttämättömä asia kiireellisyyden vuoksi. Suullinen pyyntö on viipymättä annettava myös kirjallisena.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

7 §

Virka-avun antamisesta päättäminen

Poliisihallitus pyytää virka-apua. Kiireellisessä tapauksessa virka-apua voi pyytää Poliisihallituksen alainen poliisiyksikkö. Kiireellisestä virka-apupyynnöstä on ilmoitettava viipymättä Poliisihallitukselle. Suojelupoliisi voi pyytää muuta kuin aseellisten voimakeinojen käyttöä sisältävää virka-apua. Virka-avun antamisesta päättää Pääesikunta taikka Maavoimien, Merivoimien tai Ilmavoimien esikunta.

Poliisihallitus voi lisäksi pyytää esteen poistamiseksi tarpeellista virka-apua, joka voi sisältää enintään 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua aseistuksen käyttöä. Pääesikunta päättää esteen poistamiseksi pyydetyn virka-avun antamisesta.

Päätös virka-avun antamisesta on voimassa enintään niin kauan kuin virka-avun antamista koskevat edellytykset ovat olemassa. Vaativan virka-avun antamista koskevasta päätöksenteosta ja päätöksen voimassaolosta säädetään 10 §:ssä.

8 §

Vaativa virka-apu

Vaativa virka-apu voi sisältää sotilaan voimankäyttövälineiden ja henkilökohtaisen aseistuksen lisäksi sitä voimakkaampaa poliisitehtävän suorittamiseksi soveltuvaa aseistusta. Edellytyksenä on, että ~~vaativan virka-avun voidaan~~ tilanteesta, tapahtumasta tai tilaisuudesta tehtyjen havaintojen tai siitä muutoin saatujen yksilöityjen tietojen perusteella **vaativan virka-avun on perusteltua** olettaa olevan välttämätöntä suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantavan:

1) rikoslain (39/1889) 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2, 3 tai 5—8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua terrorismirikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi; taikka

2) ~~muun~~ 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen vaikutuksiltaan rinnastuvan rikoslain ~~11~~, 21 **luvun 1 tai 2 §:ssä**, 25 **luvun 4 §:ssä** tai 34 **luvun 1, 3, 5, 6 tai 11 §:ssä** tarkoitettua ~~sellaisen~~ rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi, ~~josta säädetty ankaran rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta.~~

9 §

Vaativa virka-apu kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamiseksi

Sen lisäksi mitä 8 §:ssä säädetään, vaativaa virka-apua voidaan antaa valtiovierailulla tai muulla virallisella vierailulla Suomessa olevien valtionpäämiesten, ministereiden ja hallitustenvälisten kansainvälisten järjestöjen ja Euroopan unionin korkea-arvoisten edustajien suojaamiseksi ja heidän vierailujensa turvaamiseksi. Edellytyksenä on, että henkilöön arvioidaan hänen vierailullaan kohdistuvan hänen asemansa, edustamansa valtion tai järjestön kansainvälisen aseman tai muun vastaavan syyn perusteella 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantavan rikoksen **perusteltu** uhka, jonka estämiseksi tai keskeyttämiseksi virka-apu on välttämätöntä.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

10 §

Päätöksenteko vaativasta virka-avusta

Sisäministeriö pyytää vaativaa virka-apua puolustusministeriöltä. Valtioneuvosto päättää yleisistunnossa puolustusministeriön esittelystä vaativasta virka-avusta 8 tai 9 §:ssä säädetyn edellytyksin.

Jos valtioneuvoston yleisistuntoa ei ole mahdollista saada riittävän nopeasti koolle, puolustusministeriö voi sisäministeriön pyynnöstä välittömästi päättää vaativasta virka-avusta.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen puolustusministeriö päättää sisäministeriön pyynnöstä 8 tai 9 §:ssä säädetyn edellytyksin sellaisesta vaativasta virka-avusta, joka voi sisältää sotilaan henkilökohtaisen aseistuksen lisäksi sellaista poliisin voimankäyttövälineitä voimakkaampaa aseistusta, jonka vaikutus on rajattavissa tarkasti yksilöityyn kohteeseen sivullisille ilmeistä vaaraa aiheuttamatta. Tässä momentissa tarkoitettua aseistuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos on ilmeistä, ettei virka-apupyynnön ehdit tilanteen ennakoimattomuuden vuoksi käsitellä 3 momentissa tarkoitettulla tavalla ihmisten henkeä tai terveyttä välittömästi ja vakavasti vaarantamatta, Pääesikunta voi Poliisihallituksen pyynnöstä päättää 3 momentissa tarkoitettua vaativasta virka-avusta. Poliisihallituksen on viipymättä ilmoitettava virka-apupyynnöstä sisäministeriölle ja Pääesikunnan on viipymättä ilmoitettava virka-apupäätöksestä puolustusministeriölle.

Puolustusministeriön on viipymättä esiteltävä 2 - 4 momentissa tarkoitettua vaativaa virka-apua koskeva asia valtioneuvostolle, joka voi päättää yleisistunnossa vaativan virka-avun jatkamisesta tai lopettamisesta.

Puolustusministeriön on viipymättä ilmoitettava 1 - 3 ja 5 momentin nojalla ja Pääesikunnan 4 momentin nojalla tehdystä vaativan virka-avun antamista koskevasta päätöksestä tasavallan presidentille.

Päätös vaativan virka-avun antamisesta on voimassa enintään niin kauan kuin **vaativan** virka-avun antamista koskevat edellytykset ovat olemassa.

3 luku

Virka-apupäätöksen toimeenpano

11 §

Virka-apuosasto

Puolustusvoimat määrää virka-aputehtävään palveluksessaan olevia henkilöitä ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa (556/2007) tarkoitettuja sitoumuksen antaneita henkilöitä. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa tarkoitettuja sitoumuksen antaneita henkilöitä voidaan kuitenkin käyttää vain muissa kuin ampuma-aseen käyttöä sisältävissä tai 8 ja 9 §:ssä tarkoitetuissa virka-aputehtävissä.

Palveluksessa olevan asevelvollisen määräämisestä virka-aputehtävään säädetään asevelvollisuuslain (1438/2007) 78 §:n 1 momentissa.

Virka-aputehtävään määrätyt muodostavat virka-apuosaston.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Virka-apuosastoa johtaa tehtävään määrätty puolustusvoimista annetun lain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu ammattisotilas tilannetta johtavan poliisimiehen ohjeiden mukaan.

Puolustusvoimat määrää tarvittavan virka-apuosaston varustuksen ja suuruuden.

12 §

Virka-aputehtävän johtaminen

Poliisi vastaa virka-aputehtävän turvallisen suorittamisen kannalta tarpeellisesta tilanteen yleisjohtamisesta sekä poliisiin ja Puolustusvoimien toimintojen yhteensovittamisesta.

Poliisiin tulee erityisesti huolehtia siitä, että virka-apuosaston johtajalla on riittävät tiedot virka-aputehtävästä, toimintaympäristöstä, tehtävän laadusta ja vakavuusasteesta sekä mahdollisista työturvallisuusriskeistä.

Tilannetta johtavalla poliisimiehellä on oltava riittävä perehtyneisyys virka-apua annettaessa käytettäviin Puolustusvoimien voimankäyttövälineisiin ja niiden toimintatapoihin.

Poliisiin on seurattava virka-avun antamisen edellytysten olemassaoloa. Edellytysten lakattua poliisiin on viipymättä määrättävä virka-avun **toimeenpano** lopetettavaksi.

13 §

Virka-apuosastoon kuuluvan valtuudet

Virka-apuosastoon kuuluvalla on virka-aputehtävää suorittaessaan oikeus poliisimiehen ohjeiden mukaisesti suorittaa sellaisia virka-aputehtäviin liittyviä toimenpiteitä, jotka poliisimies toimivaltansa rajoissa osoittaa.

Virka-apuosastoon kuuluvalla ammattisotilaalla, joka suorittaa virka-aputehtävää, on oikeus poliisimiehen johdolla ja ohjauksessa sellaisten virka-aputehtävän suorittamiseksi tarpeellisten voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies hänet toimivaltansa nojalla valtuuttaa.

Virka-apuosastoon kuuluvalla muulla kuin ammattisotilaalla on oikeus poliisimiehen johdolla ja ohjauksessa sellaisten muiden kuin ampuma-aseen käyttöä sisältävien voimakeinojen käyttämiseen, joihin poliisimies hänet valtuuttaa tilanteessa, jossa se on välttämätöntä erittäin tärkeän ja kiireellisen virka-aputehtävän suorittamiseksi.

14 §

Poliisin päätöksenteko voimakeinojen käyttämisestä virka-aputilanteessa

Poliisi johtaa voimakeinojen käyttöä virka-aputilanteessa sekä päättää niiden käyttämisestä poliisilaisissa ja 2 - 4 momentissa säädetyn mukaisesti. Päätöksen vaativaan virka-apuun sisältyvien voimakeinojen käytöstä virka-aputilanteessa tekee päällystään kuuluva poliisimies.

Virka-aputilanteessa käytettävien voimakeinojen on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen, vastarinnan vaarallisuuteen, käytettävissä oleviin voimavaroihin sekä muihin tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttaviin seikkoihin. Voimakeinojen käytöstä on mahdollisuuksien mukaan varoitettava virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä etukäteen.

Virka-aputilanteessa saadaan käyttää Puolustusvoimien aseistusta vain, jos se on välttämätöntä ihmisten henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi eikä vaaraa

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

ole mahdollista torjua lievemmillä keinoilla. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on erityisesti otettava huomioon sivullisten oikeudet ja heidän turvallisuutensa.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, tehtävän suorittamiseksi soveltuvaa Puolustusvoimien aseistusta saadaan käyttää esineen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi, jos se ei aiheuteta hengen eikä terveyden vaaraa ja jos se on tarpeellista kiireellisen ja tärkeän virka-aputehtävän suorittamiseksi.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjelun liioittelusta rikoslain 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

4 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Virka-avun kustannukset

Puolustusvoimat vastaa virka-avun antamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Jos virka-apu sitoo suuria voimavaroja tai pitkittyy siten, että siitä aiheutuu Puolustusvoimille merkittäviä kustannuksia, sillä on kuitenkin oikeus saada korvaus sille aiheutuneista välittömistä kustannuksista virka-apua pyytäneeltä. Puolustusvoimat päättää toiminnan muuttumisesta maksulliseksi ja korvauksen perimisestä neuvoteltuaan asiasta virka-apua pyytäneen kanssa.

16 §

Vahingonkorvaus

Virka-avun antamisen yhteydessä pakkotoimenpiteestä sivulliselle henkilölle aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen sekä Puolustusvoimille aiheutuneiden esinevahinkojen korvaamiseen valtion varoista sovelletaan mitä poliisilain 8 luvussa säädetään valtion vahingonkorvausvastuusta.

Virka-apuosastoon kuuluvalle aiheutuneen tapaturman korvaamisesta säädetään työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) ja sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetussa laissa (1521/2016).

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan puolustusvoimien virka-avusta poliisille annettu laki (781/1980).

2.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 22 §:n 3 momentti, 77 a—77 d § ja 84 §,
sellaisina kuin ne ovat, 22 §:n 3 momentti ja 77 b—77 d § laissa 749/2014, 77 a § laeissa 425/
2017 ja 9/2019 ja 84 § laissa 109/2018, sekä
lisätään lakiin uusi 77 e—77 i § seuraavasti:

22 §

Terrorismintorjunta ja muut erityistilanteet

Virka-avun antamisesta säädetään 77 ja 77 a—77 i §:ssä.

77 a §

Vaativa virka-apu poliisille

Poliisilla on oikeus saada Rajavartiolaitokselta virka-apua, joka sisältää poliisitehtävän suorittamiseen soveltuvaa rajaturvallisuustehtävien suorittamiseksi hyväksytyä Rajavartiolaitoksen aseistusta voimakkaampaa aseistusta (*vaativa virka-apu*). Edellytyksenä on, että vaativan virka-avun antaminen ei vaaranna Rajavartiolaitokselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

Edellytyksenä on lisäksi, että ~~vaativan virka-avun voidaan~~ tilanteesta, tapahtumasta tai tilaisuudesta tehtyjen havaintojen tai siitä muutoin saatujen yksilöityjen tietojen perusteella **vaativan virka-avun on perusteltua** olettaa olevan välttämätöntä suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantavan:

1) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2, 3 tai 5—8 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun terrorismirikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi; **taikka**

2) ~~muun~~ 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen vaikutuksiltaan rinnastuvan rikoslain ~~11~~, 21 luvun 1 tai 2 §:ssä, 25 luvun 4 §:ssä tai 34 luvun 1, 3, 5, 6 tai 11 §:ssä tarkoitetun ~~sellaisen~~ rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi, ~~josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta.~~

Poliisilla on oikeus saada sisällöltään 1 momentissa tarkoitettua virka-apua vastaavaa tukea toimiessaan Euroopan unionin jäsenvaltion merialueella ja talousvyöhykkeellä jäsenvaltion pyynnöstä sellaisessa poliisin toimialaan kuuluvassa tehtävässä, joka perustuu Euroopan unionin lainsäädäntöön tai Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen, Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa määriteltyjen terrorististen tekojen es-

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

tämiseksi tai keskeyttämiseksi. Voimakeinojen on oltava apua vastaanottavan Euroopan unionin jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön ja pyynnön mukaisia. Tukeen sovelletaan, mitä tässä pykälässä ja 77 c—77 g §:ssä säädetään virka-avusta.

77 b §

Vaativa virka-apu kansainvälistä erityissuojelua nauttivan henkilön vierailun suojaamiseksi

Sen lisäksi mitä 77 a §:ssä säädetään, vaativaa virka-apua voidaan antaa valtiovierailulla tai muulla virallisella vierailulla Suomessa olevien valtionpäämiesten, ministereiden ja hallitustenvälisten kansainvälisten järjestöjen ja Euroopan unionin korkea-arvoisten edustajien suojaamiseksi ja heidän vierailujensa turvaamiseksi. Edellytyksenä on, että henkilöön arvioidaan hänen vierailullaan kohdistuvan hänen asemansa, edustamansa valtion tai järjestön kansainvälisen aseman tai muun vastaavan syyn perusteella 77 a §:n 2 momentissa tarkoitettua henkeä tai terveyttä vakavasti vaarantavan rikoksen **perusteltu** uhka, jonka estämiseksi tai keskeyttämiseksi virka-apu on välttämätöntä.

77 c §

Päätöksenteko vaativasta virka-avusta

Sisäministeriö pyytää vaativaa virka-apua Rajavartiolaitokselta. Valtioneuvosto päättää yleisistunnossa vaativasta virka-avusta 77 a tai 77 b §:ssä säädetyin edellytyksin.

Jos valtioneuvoston yleisistuntoa ei ole mahdollista saada riittävän nopeasti koolle, sisäministeriö voi välittömästi päättää vaativasta virka-avusta.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetyistä poiketen sisäministeriö päättää 77 a tai 77 b §:ssä säädetyin edellytyksin sellaisesta vaativasta virka-avusta, joka sisältää 77 a §:n 1 momentissa tarkoitettua aseistusta, jonka vaikutus on rajattavissa tarkasti yksilöityyn kohteeseen sivullisille ilmeistä vaaraa aiheuttamatta. Tässä momentissa tarkoitettua aseistuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos on ilmeistä, ettei virka-apupyyntöä ehditä tilanteen ennakoimattomuuden vuoksi käsitellä 3 momentissa tarkoitettulla tavalla ihmisten henkeä tai terveyttä välittömästi ja vakavasti vaarantamatta, Rajavartiolaitoksen esikunta voi Poliisihallituksen pyynnöstä päättää 3 momentissa tarkoitettua vaativasta virka-avusta. Poliisihallituksen on viipymättä ilmoitettava virka-apupyynnöstä sisäministeriölle ja Rajavartiolaitoksen esikunnan on viipymättä ilmoitettava virka-apupäätöksestä sisäministeriölle.

Sisäministeriön on viipymättä esiteltävä 2–4 momentissa tarkoitettua vaativaa virka-apua koskeva asia valtioneuvostolle, joka voi päättää yleisistunnossa vaativan virka-avun jatkamisesta tai lopettamisesta.

Sisäministeriön on viipymättä ilmoitettava 1–3 ja 5 momentin nojalla ja Rajavartiolaitoksen esikunnan 4 momentin nojalla tehdystä vaativan virka-avun antamista koskevasta päätöksestä tasavallan presidentille.

Päätös vaativan virka-avun antamisesta on voimassa enintään niin kauan kuin **vaativan** virka-avun antamista koskevat edellytykset ovat olemassa.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

77 d §

Virka-apuosasto vaativassa virka-avussa

Rajavartiolaitos määrää vaativan virka-aputehtävän suorittamiseksi tarvittavan virka-apuosaston varustuksen ja suuruuden.

Virka-apuosastoa johtaa sen päälliköksi määrätty Rajavartiolaitoksen sotilasvirassa palveleva rajavartiomies tilannetta johtavan poliisimiehen ohjeiden mukaan.

Rajavartiolaitoksella on poliisin johdolla ja ohjauksessa oikeus käyttää 77 a §:n 1 momentissa tarkoitettua aseistusta antaessaan vaativaa virka-apua poliisille. Mainittua aseistusta saa käyttää vain Rajavartiolaitoksen sotilasvirassa palveleva rajavartiomies.

77 e §

Vaativan virka-aputehtävän johtaminen

Poliisi vastaa vaativan virka-aputehtävän turvallisen suorittamisen kannalta tarpeellisesta tilanteen yleisjohtamisesta sekä poliisiin ja Rajavartiolaitoksen toimintojen yhteensovittamisesta.

Poliisiin tulee erityisesti huolehtia siitä, että virka-apuosaston johtajalla on riittävät tiedot virka-aputehtävästä, toimintaympäristöstä, tehtävän laadusta ja vakavuusasteesta sekä mahdollisista työturvallisuusriskeistä.

Vaativassa virka-aputehtävässä tilannetta johtavalla poliisimiehellä on oltava riittävä perehtyneisyys virka-avussa käytettävään 77 a §:n 1 momentissa tarkoitettuun aseistukseen ja sen toimintatapoihin.

Poliisiin on seurattava vaativan virka-avun antamisen edellytysten olemassaoloa. Edellytysten lakattua poliisiin on määrättävä virka-avun **toimeenpano** lopetettavaksi.

77 f §

Päätöksenteko voimakeinojen käyttämisestä vaativassa virka-aputilanteessa

Poliisi johtaa 77 a §:n 1 momentissa tarkoitettua aseistuksen käyttöä vaativassa virka-aputehtävässä ja päättää sen käyttämisestä poliisilaissa sekä 2 ja 3 momentissa säädetyn mukaisesti. Päätöksen vaativaan virka-apuun sisältyvien voimakeinojen käytöstä virka-aputilanteessa tekee päälllystään kuuluva poliisimies.

Vaativassa virka-aputilanteessa käytettävien voimakeinojen on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen, vastarinnan vaarallisuuteen, käytettävissä oleviin voimavaroihin sekä muihin tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttaviin seikkoihin. Voimakeinojen käytöstä on mahdollisuuksien mukaan varoitettava virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä etukäteen.

Vaativassa virka-aputilanteessa saadaan käyttää 77 a §:n 1 momentissa tarkoitettua aseistusta vain, jos se on välttämätöntä ihmisten henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi eikä vaaraa ole mahdollista torjua lievemmillä keinoilla. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on erityisesti otettava huomioon sivullisten oikeudet ja heidän turvallisuutensa.

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjeluksen liioittelusta rikoslain 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

77 g §

Vaativan virka-avun kustannukset

Rajavartiolaitos vastaa vaativan virka-avun antamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Jos vaativa virka-apu sitoo suuria voimavaroja tai pitkittyy siten, että siitä aiheutuu Rajavartiolaitokselle merkittäviä kustannuksia, sillä on kuitenkin oikeus saada korvaus sille aiheutuneista välittömistä kustannuksista vaativaa virka-apua pyytäneeltä. Rajavartiolaitos päättää toiminnan muuttumisesta maksulliseksi ja korvauksen perimisestä neuvoteltuaan asiasta vaativaa virka-apua pyytäneen tahon kanssa.

77 h §

Vaativaan virka-aputehtävään varautuminen

Poliisihallitus voi pyytää yksittäiseen 77 a §:ssä tarkoitettuun vaativaan virka-aputehtävään varautumiseksi Rajavartiolaitosta sijoittamaan ennalta välineistöä ja henkilöstöä virka-aputehtävän asianmukaiseksi suorittamiseksi tarvittavan valmiuden saavuttamiseksi, jos voidaan olettaa, että tehtävän suorittamiseksi tarvitaan mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettua aseistusta. Varautumisessa on otettava huomioon tilanteesta tehty uhka-arvio, voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisuus ja kokonaisarvio tilanteesta.

Päätöksen 1 momentissa tarkoitettu varautumisesta tekee Rajavartiolaitoksen esikunta. Varautumista koskevasta pyynnöstä ja päätöksestä on viipymättä ilmoitettava sisäministeriölle. Sisäministeriö voi päättää varautumisen keskeyttämisestä.

77 i §

Virka-apu poliisille esteen poistamiseksi

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisiyksikkö voi pyytää Rajavartiolaitokselta esteen poistamiseksi tarpeellista virka-apua, joka sisältää 77 c §:n 3 momentissa tarkoitettua aseistuksen käyttöä. Hallintoyksikön päällikkö päättää esteen poistamiseksi pyydetyn virka-avun antamisesta.

Sen estämättä, mitä 77 f §:n 3 momentissa säädetään, saadaan esineen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi käyttää 77 c §:n 3 momentissa tarkoitettua aseistusta, jos voimakeinojen käytöllä ja esteen poistamisella ei aiheuteta hengen tai terveyden vaaraa ja se on tarpeellista kiireellisen ja tärkeän virka-aputehtävän suorittamiseksi.

84 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

1) 36 §:n 3 momentissa, 37 §:ssä ja 71 §:n 2 momentissa tarkoitettua henkilön kiinniottamisesta samoin kuin 28, 59, 66, 66 a ja 69 §:ssä tarkoitettua omaisuuden haltuun ottamisesta sekä 28 a §:ssä tarkoitettua henkilöntarkastusta koskevasta toimenpiteestä laadittavasta pöytäkirjasta tai tehtävästä muusta merkinnästä;

2) rajavartiomiehen varustamisesta voimankäyttö- ja suojavälineillä sekä tarvittaessa rajavartiomiehen muusta varustuksesta;

3) tarvittaessa tässä laissa säädetyn lupa- tai ilmoitusasian käsittelemisestä sekä luvan hakemisessa ja ilmoituksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

1) menettelystä haltuun otetun omaisuuden säilyttämisessä;

2) menettelystä kulkuneuvon pysäyttämässä ja voimakeinojen käyttämisessä;

3) eläimen kiinniottamisesta, säilyttämisestä ja lopettamisesta;

4) tarvittaessa kieltotauluista ja muista merkeistä, joilla voidaan merkitä Rajavartiolaitoksen 71 §:ssä tarkoitettuja kohteita ja harjoitukset sekä 7 luvussa tarkoitettu rajavyöhyke;

5) tarvittaessa Rajavartiolaitoksen kohteita tai aluetta koskevien turvatarkastustoimenpiteiden teknisistä menettelytavoista ja turvatarkastuksen käytännön järjestämisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

poliisilain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 2 luvun 17 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 540/2020, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

17 §

Voimakeinojen käyttö

Poliisilla on oikeus Puolustusvoimien avustuksella käyttää sotilaan henkilökohtaista aseistusta voimakkaampaa poliisitehtävän suorittamiseen soveltuvaa aseistusta Puolustusvoimien virkaavusta poliisille annetun lain (/) 7 §:n 2 momentissa ja 8, 9 ja 14 §:ssä säädetyin edellytyksin. Poliisilla on oikeus Rajavartiolaitoksen avustuksella käyttää poliisitehtävän suorittamiseen soveltuvaa rajavartiolain (578/2005) 77 a §:n 1 momentissa tarkoitettua aseistusta mainitun lain 77 a, 77 b, 77 f ja 77 i §:ssä säädetyin edellytyksin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

puolustusvoimista annetun lain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 ja 10 §, sellaisena kuin niistä 2 § on laissa 427/2017, seuraavasti:

2 §

Puolustusvoimien tehtävät

Puolustusvoimien tehtävänä on:

- 1) Suomen sotilaallinen puolustaminen, johon kuuluvat:
  - a) maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen;

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

b) kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen;

c) sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen;

2) muiden viranomaisten tukeminen, johon kuuluvat:

a) virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten ja muiden ihmisten hengelle tai terveydelle vakavaa vaaraa aiheuttavien rikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi;

b) pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja;

3) osallistuminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun, aluevalvontayhteistyöhön tai muuhun kansainvälisen avun antamiseen ja kansainväliseen toimintaan;

4) osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Puolustusvoimien muista tehtävistä säädetään erikseen.

10 §

Virka-apu poliisille ja Rajavartiolaitokselle

Puolustusvoimat antaa virka-apua poliisille noudattaen, mitä Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetussa laissa (/) säädetään.

Rikoslain 45 luvun 27 §:ssä tarkoitetulla sotilaalla on poliisimiehen johdolla ja ohjauksessa oikeus suorittaa virka-aputehtävään liittyviä toimenpiteitä sekä käyttää voimakeinoja noudattaen, mitä Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetussa laissa ja muualla laissa erikseen säädetään.

Sotilaan oikeuteen hätävarjeluun sovelletaan, mitä rikoslain 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa ammattisotilas toimii virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjeluun puolustettavuutta on otettava huomioon ammattisotilaille koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Puolustusvoimat antaa virka-apua Rajavartiolaitokselle noudattaen, mitä rajavartiolaissa (578/2005) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 23 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

23 §

Osallistuminen puolustusvoimien virka-aputehtäviin

Puolustusvoimat voi käyttää 6 luvun mukaisen sitoumuksen antaneita henkilöitä puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007) tarkoitettuihin pelastustehtäviin sekä annettaessa virka-apua poliisille Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (/) mukaan.

Sitoumuksen antaneita henkilöitä ei kuitenkaan saa käyttää Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitetuissa eikä ampuma-aseen käyttöä sisältävissä tehtävissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2022 vp

Helsingissä 20.4.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Heidi Viljanen sd
varajäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne